

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ЗАПАСІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Анотація. Розглянуто сучасні проблеми організації обліку і контролю запасів в установах, які утримуються за рахунок державного бюджету. Здійснено теоретичне узагальнення та обґрунтування обліку, контролю ефективності використання запасів, також запропоновано шляхи щодо вдосконалення контролю запасів у бюджетних установах.

Аннотация. Рассмотрены современные проблемы организации учета и контроля в учреждениях, которые содержатся за счет государственного бюджета. Осуществлено теоретическое обобщение и обоснование учета, контроля эффективности использования запасов, также предложены пути совершенствования контроля запасов в бюджетных учреждениях.

Annotation. Modern problems of inventory accounting and control in state-owned establishments are considered. Theoretical generalization is carried out and substantiation of accounting and control of efficiency of the use of supplies is given. Ways to improve control of supplies are also offered for budgetary establishments.

Ключові слова. запаси, контроль, організація, бюджетна установа, собівартість.

Актуальність дослідження полягає в тому, що питання ощадливості й економії державних ресурсів набувають особливого значення на сучасному етапі розвитку економіки України. Дуже необхідним є пошук інших додаткових джерел фінансування бюджетних установ та їх структурних підрозділів для виконання ними у повному обсязі послуг, які передбачені їх статутною діяльністю. Одним із шляхів вирішення цих питань є створення ефективних систем обліку і контролю запасів бюджетних організацій.

Значний внесок щодо організації обліку і контролю запасів у бюджетних установах здійснили такі вчені, як Атмас П. І., Джога Р. Т., Свірко С. В.

Метою дослідження є розробка пропозицій з удосконалення системи організації обліку та контролю запасів бюджетних організацій, підвищення їх впливу на результати діяльності.

Завданням дослідження є визначення теоретико-методологічних аспектів організації обліку і контролю запасів у бюджетних установах.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення організації обліку і контролю запасів у бюджетних установах

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методологічних та практичних положень щодо організації обліку запасів бюджетних організацій.

Запаси бюджетних установ – це оборотні активи у матеріальній формі, які належать установі та забезпечують її функціонування і будуть використані, як очікується, протягом одного року [1, с. 371].

Економічний розвиток країни невід'ємний від удосконалення економічної роботи на всіх рівнях управління, підвищення відповідальності бюджетних організацій за ефективним використанням трудових, матеріальних та грошових ресурсів [1, с. 314].

У забезпеченні раціонального та економного використання ресурсів, проведенні боротьби з беззаконністю витрачання матеріальних засобів та грошових коштів, дотриманні фінансово-бюджетної дисципліни вирішальну роль відіграє реалізація таких функцій управління, як облік і контроль.

Удосконалення організації обліку запасів, посилення його контрольних функцій за господарською та фінансовою діяльністю бюджетних організацій – основа дотримання фінансово-бюджетної дисципліни. Висока якість облікової інформації створює умови ефективної реалізації всіх без винятку функцій управління [2, с. 152].

Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" визначенні основні положення організації ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності, в тому числі і бюджетних установ.

Цей Закон доповнює процес бухгалтерського обліку запасів який регламентується нормативно-правовими документами, які майже систематично уточнюються та доповнюються [3, с. 411].

Успішне виконання завдань, що стоять перед обліком, можливе лише при умові правильно організації первинного обліку, тобто оформлення документами різних господарських операцій із метою одержання початкових (первинних) даних. Первинна інформація дає можливість одержати показники, які необхідні для успішного керівництва.

Становлення обліку запасів діяльності бюджетних установ має об'єктивні передумови, зумовлені насамперед бажанням керівників як цих підприємств, так і керівників установ, в яких вони створені, володіти інформацією про ефективність використання запасів установи [1, с. 269].

Існують суттєві відмінності між методикою обліку запасів бюджетних установ та обліку запасів підприємств, тому між ними порівняння не може бути здійснено без детального наукового обґрунтування методики обліку запасів відносно звичайних підприємств.

У П(С)БО 9 (п. 9) зазначається, що первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, які складаються з таких фактичних витрат: суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю, за вирахуванням непрямих податків); суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству; транспортно-заготівельні та інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

У бюджетних установах України до первісної вартості включається лише вартість, сплачена постачальнику за придбані цінності. Витрати із залучення стороннього транспорту на перевезення запасів згідно з п. 49 "Інструкції з обліку запасів бюджетних установ" № 125 від 8.12.2000 р. відносять на витрати установи за відповідним кодом економічної класифікації витрат. Слід зазначити, що вартість транспортних та вантажно-розвантажувальних робіт, виконаних власним транспортом та персоналом, відображають на відповідних статтях витрат.

На сучасному етапі існують пропозиції щодо модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі, також пропонується введення Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 "Запаси". Дане положення має дуже багато пропозицій щодо модернізації обліку запасів, зокрема щодо оцінки запасів, дана пропозиція подана на рис. 1 [1, с. 271].

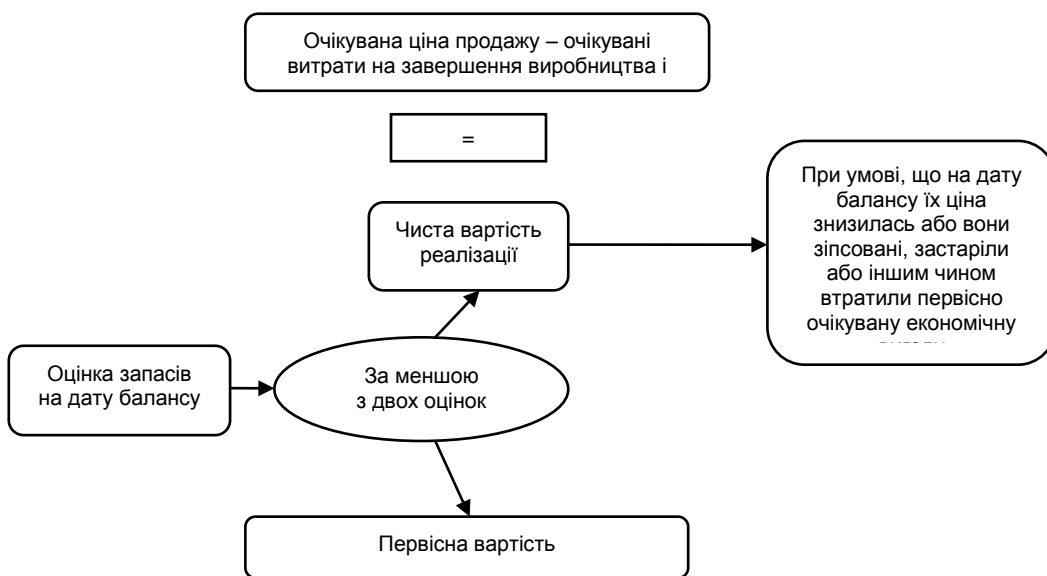

Рис. 1. Оцінка запасів бюджетних установ

Отже, облік відіграє важливу роль в управлінні потоками інформації про стан і результати діяльності бюджетної установи. Одним із завдань функціонування системи бухгалтерського обліку є забезпечення керівництва бюджетної установи інформацією для прийняття рішень щодо раціонального та цільового використання бюджету [2, с. 179].

Для здійснення виробничо-господарської діяльності в бюджетних організаціях використовуються товарно-виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів організації, які мають свою класифікацію й оцінку.

З метою посилення внутрішнього контролю за формуванням облікової та звітної інформації щодо запасів бюджетних організацій слід запровадити форму документа, яка б використовувалася в установі при проведенні ревізії запасів (рис. 2).

Назва установи _____
 Період перевіри _____

Звірка залишків запасів
 станом на _____

Код рахунку	Залишок по книзі складського обліку	Залишок по меморіальному ордеру	Відхилення	Причини відхилень
1	2	3	4	5

Разом:				
--------	--	--	--	--

Склав _____
Перевірив _____

Рис. 2. Форма документа для ревізії запасів

Таким чином, у бюджетних установах для ефективного внутрішнього контролю потрібен постійно діючий внутрішній контролюючий орган, який би охоплював такі стадії: надходження, формування, і найголовніше – використання запасів.

Наук. керівн. Кудіна О. М.

Література: 1. Верига Ю. А. Облік у бюджетних установах : навч. посібн. / Ю. А. Верига. – К. : Центр учтової літератури, 2012. – 592 с. 2. Свірко С. В. Організація бухгалтерського обліку у бюджетних установах : навч. посібн. / С. В. Свірко. – К. : КНЕУ, 2006. – 380 с. 3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : навч. посібн. / Ф. Ф. Бутинець, Т. П. Остапчук, Н. А. Остап'юк. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2009. – 472 с.